

Marta Bucholc

„Karta praw podstawowych – jaki projekt społeczeństwa?”

Jaki projekt społeczeństwa wyłania się z tekstu Karty Praw Podstawowych? Karta artykułuje wartości, wyraża ich związek z praktykami (działaniami) i wywodzi z tych wartości normy działania. Kto artykułuje i uznaje te wartości? Czy zachodzi podmiotowa tożsamość tego, kto wartości nazywa, i tego, kto je uznaje? Jeśli nie, jaka jest relacja między tym, kto nazywa wartości, a tym, kto je uznaje? Artykuł zawiera socjologiczno-filozoficzną analizę wartości wyrażonych w Karcie Praw Podstawowych, takich jak solidarność społeczna, neutralność światopoglądowa czy konsensus społeczny.

KEYWORDS: Karta Praw Podstawowych, UE, wspólnota europejska, społeczeństwo europejskie, neutralność światopoglądowa, solidarność społeczna

Rafał Wonicki

„Obywatelstwo europejskie w świetle Karty Praw Podstawowych”

Artykuł stawia pytanie o charakter obywatelstwa europejskiego wyrażonego w Karcie Praw Podstawowych. Na czym polega obywatelstwo europejskie? I w jaki sposób UE gwarantuje swoim obywatelom przestrzeganie praw zapisanych w Karcie Praw Podstawowych? Z punktu widzenia konstytucjonalistów, politologów i filozofów głównym zadaniem jest skonstruowanie spójnego oraz możliwego do zaakceptowania przez wszystkie państwa zbioru reguł składających się na obywatelstwo europejskie, a także kryteriów dostępu do posiadania tego obywatelstwa, co określiłoby zarazem status poszczególnych grup mieszkańców na obszarze Unii Europejskiej. Model, który leży u podstaw zapisów o obywatelstwie jest nastawiony na kompromis, zachowanie ideału suwerenności państwowej oraz ominięcie budowania obywatelstwa na gruncie więzów krwi, miejsca, języka czy przynależności do danego etnosu. Celem europejskiego obywatelstwa jest wytworzenie świadomości ponadnarodowej.

KEYWORDS: Karta Praw Podstawowych, UE, pojęcia obywatel i obywatelstwo, prawa człowieka

Marek Górka

„Dylematy i paradoksy identyfikacji ideologicznych w okresie transformacji”

Historia transformacji politycznej w Polsce to nieprzerwany proces kształtowania się identyfikacji partyjnych oraz poszukiwanie przez środowiska polityczne odpowiedzi na pytanie o miejsce własnej podmiotowości w przestrzeni politycznej. Warto przy okazji zadać pytanie czy budowanie własnej tożsamości partyjnej jest podyktowane względami ideologiczno - programowymi czy też jest dziełem przypadku? Skrywane w okresie podziemnej opozycji lat 80-tych wartości oraz przekonania na trwałe wpisały się w polski krajobraz polityczny. Dostrzec można pewną grupę doktryn, które posłużyły jako składnik budowy tożsamości partyjnej. Wydobyte na światło dzienne wartości religijne, narodowe oraz kwestie historyczno-kulturowe potraktować można jako załączek pewnych idei, które z czasem w wyniku debat publicznych stały się fundamentalnymi wyznacznikami wielu partii politycznych.

KEYWORDS: transformacja polityczna, partie polityczne, III RP, ideologia partyjna, identyfikacja polityczna, Związek Zawodowy „Solidarność”

Tomasz G. Grosse

„Europeizacja w działaniu: wpływ Strategii Lizbońskiej na rozwój sektora pozarządowego w Polsce”

Artykuł przedstawia wpływ Strategii Lizbońskiej na możliwości wspierania rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce. Autor bada dwa wzajemnie ze sobą powiązane zagadnienia: wpływ Strategii na wspieranie rozwoju tzw. trzeciego sektora oraz możliwość realizowania przez organizacje pozarządowe celów ww. Strategii. Analiza tak zarysowanego obszaru badawczego służy osiągnięciu trzech głównych celów. Pierwszym jest opisanie ukierunkowania i zawartości transferu politycznego europeizacji. Chodzi nie tylko o określenie transferowanych standardów postępowania, wartości oraz najważniejszych regulacji, ale również głównych celów i interesów aktorów unijnych. Drugim celem artykułu jest analiza kwestii efektywności realizowania celów europeizacji w Polsce, a trzecim celem artykułu jest analiza uwarunkowań lokalnych w procesach europeizacji - czy wzmacnianie organizacji pozarządowych w Polsce może służyć szerszej zakrojonym celom, aniżeli tylko związanym z poprawą realizacji celów lizbońskich, np. przebudowie państwa?

KEYWORDS: strategia Lizbońska, UE, europeizacja, organizacje pozarządowe, społeczeństwo obywatelskie

Tomasz Matłęgiewicz

„Problem narodu w pismach Stanisława Staszica”

Artykuł prezentuje sposób rozumienia pojęcia narodu w polskiej przestrzeni intelektualnej na przełomie XVIII – XIX wieku. Specyficzna historyczno-polityczna sytuacja Polski przyniosła nietypowe, jak na Europę, odpowiedzi na pytanie: „co to oznacza być Polakiem?” czego przykładem jest myśl polityczna Stanisława Staszica. Autor analizuje poszczególne pisma Staszica pokazując ewolucję myśli, jak i fundamenty, na których opierała się jego interpretacja pojęcia narodu.

KEYWORDS: Stanisław Staszic, naród, państwo, obywatel

Michał Podniesiński

„Dlaczego Anglosasi nie lubią Foucaulta?”

Artykuł prezentuje krytykę nowożytnej koncepcji władzy, a konkretnie pojęcia suwerenności dokonanej przez Michaela Foucaulta. Na czym polega i jakie znaczenie dla współczesnego państwa ma podważenie przez francuskiego filozofa idei legitymizacji władzy? Punktem wyjścia przedstawionych rozważań jest polemika z poglądami Foucaulta, której autorem jest Charles Taylor.

KEYWORDS: Michael Foucault, Charles Taylor, Thomas Hobbes, władza, legitymizacja władzy, suweren, suwerenność

Nina Gładziuk

„Podpisana i przypieczętowana. Apoteoza umowy w purytańskiej teologii federalnej”

Czym jest teologia federalna, która narodziła się w XVII wieku w Nowej Anglii? Autorka przedstawia charakterystykę purytańskiej teologii federalnej, kładąc akcent na znaczenie pojęcia umowy – przymierza, jakie łączy człowieka z Bogiem oraz Boga z człowiekiem, dla ukonstytuowania się wspólnoty, społeczności. Umowy zawierane pomiędzy ludźmi stanowią akty wzajemnego zaciągania długu, wzajemnego zobowiązania się co jego uiszczenia, a jednocześnie akty związywania się razem. Umowa dlatego, że *ob-liguje*, tworzy *lige*.

KEYWORDS: purytanie, przymierze, umowa zbawcza, wspólnota kontraktualna

Alfred Skorupka

„Polityka i problemy cywilizacyjne w Ameryce Łacińskiej”

W artykule podjęto polemikę z koncepcją Samuela Huntingtona, który w książce „Zderzenie cywilizacji” wyróżnił istnienie cywilizacji latynoamerykańskiej. Jednak, inni uczeni, jak Oswald Spengler czy Arnold Toynbee, piszą tylko o dawnych cywilizacjach indiańskich w Ameryce prekolumbijskiej; natomiast kolonizacja Nowego Świata przez Europejczyków miała wiązać się z ekspansją cywilizacji Zachodu. Autor przedstawia więc argumenty przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść tezy o odrębnej społeczności Ameryki Łacińskiej. W rozważaniach przywołane są także poglądy Francisa Fukuyamy i Carlosa A. Montanera, którzy charakteryzują zapóźnienia polityczne, społeczne i gospodarcze krajów latynoamerykańskich w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi i Unią Europejską. Jakkolwiek więc, kultura Ameryki Łacińskiej w wyraźny sposób różni się od kultury amerykańskiej czy europejskiej, tym niemniej, z historyzoficznego punktu widzenia trudno znaleźć cechy świadczące jednoznacznie o odrębności cywilizacyjnej tego regionu wobec Zachodu.

KEYWORDS: cywilizacja latynoamerykańska, Ameryka Łacińska, Samuel Huntington, Oswald Spengler, Arnold Toynbee, Carlos A. Montaner

Stanisław Gałkowski

„Technokracja i demagogia”

Współczesne społeczeństwo nie może funkcjonować bez ekspertów w każdej dziedzinie i bez wysokiej klasy specjalistów. Przed każdym przedsięwzięciem pojawia się problem skuteczności, którą tylko oni mogą zapewnić. Jednocześnie jednak często zapomina się, że nie ma czegoś takiego jak „*po prostu skuteczność*” a istnieje jedynie skuteczność w osiągnięciu założonych celów. Technokracja sama z siebie nie wyłania żadnych celów społecznych. Z jednej strony jest to zgodne z liberalnymi postulatami domagającymi się neutralności państwa, z drugiej może jednak prowadzić do przynajmniej trzech zagrożeń demokracji: możliwości kolaboracji technokratów z rządem totalitarnym, odwołania się przez tą grupę do populizmu tzn. bezrefleksyjnego podporządkowanie się żądaniom mas społecznych, oraz po trzecie, próby samodzielnego sprawowania rządów poprzez demagogiczne podporządkowanie sobie głosu opinii publicznej.

KEYWORDS: demokracja, technokracja, demagogia, populizm, elity polityczne

Paweł Kaczorowski

„Uwagi o pojęciu państwa i suwerenności”

Artykuł prezentuje definicje pojęcia państwa oraz suwerenności, które powstały w czasach nowożytnych na gruncie europejskiej filozofii polityki, a także odczytuje je w kontekście polskich doświadczeń historyczno-politycznych. Autor przekonuje, że oba pojęcia stanowią nierozzerwalną całość przynależną do europejskiej tradycji państwowości - suwerenność to zasadnicza cecha państwa, cecha struktury politycznej, którą ona, jeśli jest państwem, niejako z definicji musi posiadać. Suwerenność jest cechą wyjątkową państwa, ponieważ jest wyróżnioną wśród innych jego cech oraz wyróżnioną w stosunku do samego państwa. Jest wyróżniona wśród innych, bo one ją zakładają, gdyż tylko suwerenne państwo może mieć realne, autentyczne, trwałe cechy, określające jego tożsamość i charakter.

KEYWORDS: państwo, suwerenność, władza